

УДК 330.534(477)

Рахункова палата України: стан і проблеми функціонування

Олег Анатолійович Шевчук,
доцент кафедри фінансового аналізу і контролю
Київського національного торговельно-економічного університету,
кандидат економічних наук, доцент

Анотація. Досліджуються стан і проблеми функціонування Рахункової палати України. Аналізується результативність її роботи щодо кількості перевірених об'єктів, проведених контрольних заходів, обсягів виявлених нею незаконного і неефективного використання коштів. Виявлені проблеми функціонування Рахункової палати України пов'язані з її фінансовим та кадровим забезпеченням. Робиться висновок: поступальному розвитку Рахункової палати України заважає відсутність нормативно-правового, організаційно-методологічного, інформаційно-аналітичного, кадрового, технологічного та фінансового забезпечення.

Ключові слова: Рахункова палата України, перевірені об'єкти, контрольні заходи, обсяг виявлених порушень, фінансове і кадрове забезпечення.

Постановка проблеми і ступінь її висвітлення в науковій літературі. Стрімке збільшення масштабів фінансової діяльності держави, юридичних і фізичних осіб, зростання потоків бюджетних і корпоративних коштів і коштів домогосподарств, поява нових об'єктів і суб'єктів контролю, швидка зміна чинного законодавства, недостатня законослужняність багатьох юридичних і фізичних осіб та ускладнення зв'язків і відносин у фінансово-економічній сфері, фінансова глобалізація зумовлюють зростання ролі державного фінансового контролю в життєдіяльності будь-якої країни. Державний фінансовий контроль в усіх країнах будується за принципом строгої централізації, що безпосередньо впливає з функціональної єдності фінансового господарства та управління. Необхідність відведення фінансовому контролю центрального місця в системі державних органів усвідомлювалась у всі часи законодавством усіх держав. Особливий статус вищого контрольного органу визнаний більшістю розвинених країн, що знайшло відображення в Лімській декларації керівних принципів контролю.

Вищою ланкою державного фінансового контролю в демократичних країнах прийнято вважати орган контролю по лінії законодавчої (представницької) влади. У силу свого особливого статусу ці органи представляють систему зовнішнього (стосовно виконання бюджету й інших процедур державного управління) фінансового контролю. Як правило, в усіх країнах існують спеціальні інститути парламентського контролю (чи контролю по лінії законодавчої – представницької – влади). У більшості держав вони відіграють помітну і гідну роль у соціально-економічному і політичному житті.

Проблематикою державного фінансового контролю в усіх його проявах загалом і діяльності Рахункової палати зокрема займалися такі вітчизняні і зарубіжні вчені, як О. Барановський, І. Басанцов, В. Бурцев, Н. Виговська, О. Грачова, І. Дрозд, І. Микитюк, В. Родіонова, В. Симоненко, С. Степашин, І. Стефанюк, І. Чугунов, Н. Шевченко, В. Шевчук, В. Шлейніков, С. Шохін та ін.

Водночас дослідження теоретико-методологічних засад державного фінансового контролю, здійснюваного Рахунковою палатою, попри численні публікації з цієї проблематики, усе ще залишається логічно незавершеним.

Закон України «Про Рахункову палату» загалом відповідає Лімській декларації керівних принципів контролю, хоча деякі її положення не знайшли свого відображення в законі, а деякі прямо суперечать їй. Окрім того, досі відсутнє остаточне правове врегулювання (із внесенням відповідних змін до закону про Рахункову палату) питань зосередження функцій незалежного фінансового контролю щодо формування дохідної частини Державного бюджету України та використання бюджетних коштів у Рахунковій палаті України.

Мета статті полягає в дослідженні стану і проблем функціонування Рахункової палати України.

Виклад основного матеріалу. За перше десятиріччя свого існування (1996–2006 роки) Рахунковою палатою проведено майже 5,5 тисячі контрольних-аналітичних та експертних заходів, перевірено понад 4,4 тисячі об'єктів.

За результатами цих заходів підготовлено і направлено до вищих органів законодавчої і виконавчої влади, установ, організацій, підприємств понад 4 тисячі звітів, висновків, інформацій, актів та листів для відповідного реагування, усунення виявлених порушень і недоліків, а також відшкодування втрат і збитків, заподіяних Державному бюджету України.

У ході проведення аудитором Рахункової палати контрольних-аналітичних та експертних заходів виявлено бюджетних правопорушень (незаконного), а також неефективного використання коштів державного бюджету і державних позабюджетних фондів на загальну суму понад 51,6 млрд гривень:

- незаконне – 31,4 млрд грн;
- неефективне – 20,2 млрд гривень [1].

Результативність роботи Рахункової палати (поряд з іншим) визначається кількістю перевірених об'єктів і проведених контрольних-аналітичних та експертних заходів (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість об'єктів, перевірених Рахунковою палатою у 2006–2010 роках,
і проведених контрольно-аналітичних та експертних заходів (одиниць)

Показники	2006	2007	2008	2009	2010
Кількість перевірених об'єктів	759	900	1 158	910	732
Кількість проведених контрольно-аналітичних та експертних заходів	645	848	1 130	1 199	970
Кількість перевірок використання бюджетних коштів на виконання національних, загальнодержавних і комплексних програм	16 (20% від загальної кількості перевірок)	16 (14%)	18 (14%)	20 (15%)	25 (21%)

Примітка. Складено за даними річних звітів Рахункової палати за 2006–2010 роки

Як видно з наведених даних, динаміка кількості об'єктів, перевірених Рахунковою палатою у 2006–2010 роках, не має чітко вираженої тенденції. Так, якщо у 2006–2008 роках відбувалось їх стрімке зростання (2007/2006 – в 1,2 раза, 2008/2007 – 1,3 раза), то в період 2008–2010 роки спостерігалася протилежна тенденція (2009/2008 – зменшення на 21,4%, 2010/2009 – на 18,7%).

Натомість кількість проведених контрольно-аналітичних та експертних заходів за 2006–2009 роки неухильно зростала (2007/2006 і 2008/2007 – в 1,3 раза, 2009/2008 – в 1,1 раза), то у 2010 році вона знизилася майже на 20 відсотків.

Особливе місце в роботі Рахункової палати займають перевірки використання бюджетних коштів на виконання різного роду цільових програм. Так, 2006 року в ході підготовки 16 звітів здійснена перевірка використання бюджетних коштів на виконання трьох національних, трьох загальнодержавних, десяти державних і двох комплексних програм або окремих їхніх напрямів.

Загалом, 20% від загальної кількості питань, підготовлених департаментами за рік, становили питання щодо перевірки цих програм. У 2007 році завдання Рахункової палати щодо контролю за фінансуванням програм економічного, науково-технічного, соціального і національно-культурного розвитку, охорони довкілля втілено при підготовці 16 звітів за результатами аудиту використання бюджетних коштів на виконання національних (2), загальнодержавних (3), державних (7) і комплексних (4) програм або окремих їхніх напрямів (14% від загальної кількості контрольно-аналітичних питань, підготовлених департаментами), а у 2008-му році, відповідно, 18 звітів за результатами аудиту використання бюджетних коштів на виконання 23 державних цільових програм або окремих їхніх напрямів (14% від загальної кількості контрольно-аналітичних питань, підготовлених департаментами і територіальними управліннями Рахункової палати).

У 2009 році Рахункова палата, відповідно до її повноважень, забезпечувала контроль за виконанням і фінансуванням програм економічного, науково-технічного, соціального і національно-культурного розвитку, охорони довкілля, реформування житлово-комунального господарства, будівництва, реконструкції та ремонту аеропортів, підготовки дорожньої інфраструктури тощо. Підготовлено 20 звітів, або 15% від їхньої загальної кількості, за результата-

ми перевірок використання бюджетних коштів на виконання 15 державних цільових програм або окремих їх напрямів.

У 2010 році в цьому плані підготовлено 25 звітів, або 21% від їхньої загальної кількості, за результатами перевірок використання бюджетних коштів на виконання 19 державних цільових програм або окремих їхніх напрямів.

Розвиток міжнародних зв'язків зумовив активізацію проведення Рахунковою палатою так званих паралельних аудитів.

Така форма співробітництва є надзвичайно ефективною і результативною для визначення нових підходів і методів проведення заходів, пошуку оптимальних шляхів розв'язання проблем, у тому числі тих, що є спільними для кількох країн.

Окремо слід зазначити, що переважна частина паралельних аудитів здійснюється на виконання розроблених планів спільних дій, які є одним із шляхів практичної реалізації підписаних угод про співпрацю і це дозволяють планувати міжнародну діяльність у сфері проведення аудитів на два-три роки, оскільки чітко визначають тему дослідження і терміни проведення контрольного заходу [4].

Високою оцінкою професіоналізму, компетенції та аудиторського авторитету Рахункової палати України стало її обрання 2009 року зовнішнім аудитором Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) на один рік із можливістю продовження повноважень ще на два терміни.

Це – безпрецедентна подія як у діяльності ОБСЄ та участі України в цій організації, так і в діяльності вищих органів фінансового контролю в Європі. Уперше на цю високу й важливу посаду був обраний незалежний конституційний орган фінансово-економічного контролю, який представляє державу пострадянського простору [4].

Це рішення одностайно підтримали всі 56 держав – учасниць ОБСЄ. Обрання Рахункової палати стало неординарною подією, адже вперше в історії ОБСЄ цю високу посаду обіймає державна установа України. До цього зовнішній аудит ОБСЄ почергово здійснювали ВОФК Швейцарії, Фінляндії, Швеції, Великої Британії та Норвегії.

Про результативність діяльності Рахункової палати свідчать й обсяги виявлених нею незаконного і неефективного використання коштів державного бюджету і державних позабюджетних фондів, а також порушення адміністрування доходів (табл. 2).

Таблиця 2

Обсяги незаконного і неефективного використання коштів Державного бюджету і державних позабюджетних фондів, а також порушення адміністрування доходів, виявлені Рахунковою палатою у 2006–2010 роках
млрд грн

Різновиди порушень	2006	2007	2008	2009	2010
Незаконне використання	6,9546	6,6698	4,744	10,816	16,1185
Неефективне використання	3,7837	5,5761	7,8484	11,4543	14,3983
Порушення адміністрування доходів	-	-	6,4143	14,6906	21,4512
Сукупний обсяг виявлених порушень	0,7383	12,2459	19,67	36,2265	51,968

Примітка. Складено за матеріалами звітів Рахункової палати за 2006–2010 роки

Обсяги виявлених Рахунковою палатою бюджетних правопорушень, неефективного використання бюджетних коштів, порушень і недоліків адміністру-

вання доходів державного бюджету за 2001–2010 роки збільшилися майже в 15 разів. Причому, якщо у 2001–2007 роках обсяги виявлених порушень зростали в діапазоні 0,3–2,1 млрд грн на рік, то починаючи з 2008-го – від 6,8 до 17,2 млрд грн. Така «картина» зумовлена як загальним збільшенням обсягів державного бюджету і загальнодержавних позабюджетних фондів, так і урахуванням у загальному обсязі виявлених порушень з адміністрування доходів Державного бюджету (рис. 1).

Так, якщо 2008 року виявлені порушення адміністрування бюджетних доходів хоча й перевищували обсяг незаконного використання бюджетних коштів, але поступались обсягові їхнього неефективного використання, то у 2009–2010 роках порушення адміністрування доходів уже превалювали у структурі виявлених Рахунковою палатою сукупних порушень.

А структура порушень і недоліків у формуванні доходів Державного бюджету, виявлених Рахунковою палатою 2010 року, була такою, як це відображено на рис. 2.

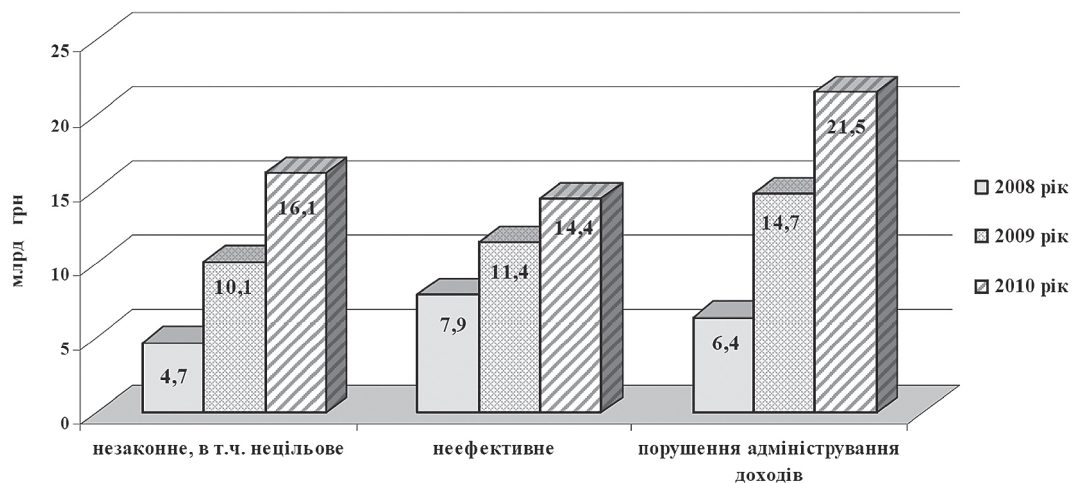

Рис. 1. Структура виявлених порушень у використанні бюджетних коштів

Джерело. Звіт Рахункової палати за 2010 рік. – К., 2011. – С. 25

Такий підхід до організації контрольної діяльності свідчив про комплексний підхід до формування й використання бюджетних коштів, давав можливість «тримати руку на пульсі» перебігу бюджетного процесу в нашій країні.

Однак рішення Конституційного суду України №20-рп від 30.09.2010 докорінно змінило ситуацію зі станом та повнотою проведення державного фінансового контролю в нашій країні.

Цим рішенням, відповідно до поновленої в попередній редакції статті 98 Конституції України, Рахункова палата втратила повноваження в частині контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України.

Ліквідація цих контрольних повноважень позбавляє суспільство повної, прозорої та об'єктивної інформації щодо стану національної економіки та державних фінансів, яку надає єдиний незалежний орган фінансово-економічного контролю в нашій державі – Рахункова палата.

Рис. 2. Структура порушень і недоліків у формуванні доходів Державного бюджету, виявлених 2010 року

Джерело. Звіт Рахункової палати за 2010 рік. – К., 2011. – С. 89.

Отже, складається парадоксальна ситуація – Рахункова палата України стала єдиним не тільки в Європі, а й у світі вищим органом фінансового контролю, який не має повноважень опікуватися контролем за формуванням дохідної частини бюджету. Таку ситуацію важко пояснити та обґрунтувати колегам по *EUROSAI* та *INTOSAI*, особливо в умовах боротьби з корупцією. Здійснюючи свою діяльність від імені Верховної Ради України, Рахункова палата є інструментом парламентського контролю. Повноцінним він може бути лише за умов охоплення всього бюджетного процесу і повного тіла бюджету, включаючи дохідну частину. Тому збереження контрольних функцій Рахункової палати в попередній редакції є принциповим і вкрай необхід-

ним питанням як для парламенту, так і держави в цілому. Рахункова палата від імені Верховної Ради України повинна (просто зобов'язана!) мати максимально широкі повноваження з контролю за надходженням коштів до бюджету та їхнім використанням.

У зв'язку з цим Рахункова палата звернулася до Верховної Ради України з проханням про необхідність внесення змін до чинної статті 98 Конституції України щодо наділення її повноваженнями в частині контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України [5].

Повне уявлення про структуру виявлених Рахунковою палатою бюджетних порушень дає *рис. 3*, на якому наочно відображено вагу їхніх різновидів.

Рис. 3. Структура виявлених бюджетних порушень у 2010 році

Джерело. Звіт Рахункової палати за 2010 рік. – К., 2011. – С. 36

Так, зокрема, 2010 року найбільшу питому вагу у структурі виявлених Рахунковою палатою бюджетних порушень займало незаконне використання коштів фондів соціального спрямування (25,5%). На другій сходинці – використання коштів державного бюджету з порушенням чинного законодавства (14,9%), на третій – нецільове використання кредитних ресурсів (13,6%). Найменш ж значущими виявилися порушення, пов'язані з неналежним веденням бухгалтерського обліку (4%), використання бюджетних коштів без належних нормативно-правових підстав (4,2%) і незаконне виділення коштів із резервного фонду Державного бюджету (4,6%).

Загалом, аналіз результатів, проведених упродовж 2006–2010 років контрольно-аналітичних заходів, свідчить, що більшість бюджетних правопорушень і тепер мають системний характер, вони повторюються із року в рік. Найбільш характерними за кількістю

виявлених випадків та обсягів порушень у 2006–2010 роках були *бюджетні правопорушення*, які можна класифікувати в такі узагальнені види [1–5]:

- відволікання коштів держбюджету в дебіторську заборгованість;
- втрати Державного бюджету України внаслідок ухвалення незаконних управлінських рішень;
- планування і використання коштів бюджету без відповідних обґрунтувань (розрахунків, наявності державних цільових програм і відповідних бюджетних програм);
- незаконне використання коштів на цілі, не передбачені бюджетними програмами;
- використання коштів Державного бюджету України з порушенням бюджетного законодавства;
- порушення, пов'язані з неналежним веденням бухгалтерського обліку та ін.

Серед прикладів *неефективного використання коштів Державного бюджету у 2006–2010 роках* слід виділити такі:

- неефективне використання і втрати бюджетних коштів унаслідок ухвалення необґрунтованих управлінських рішень;
- неефективне використання коштів шляхом тривалого їх утримання без використання на реєстраційних рахунках розпорядників бюджетних коштів і на поточних рахунках підвідомчих організацій;

- неефективне використання коштів Фонду державного соціального страхування на випадок безробіття;
- неефективне використання бюджетних коштів на сплату відсотків і штрафних санкцій за залученими кредитами та заподіяння втрат Державного бюджету від сплати різного виду зборів і платежів та ін.

Структуру неефективного управління і використання державних коштів, виявлених Рахунковою палатою у 2010 році, представлено на *рис. 4*.

Рис. 4. Структура неефективного управління і використання державних коштів у 2010 році

Джерело. Звіт Рахункової палати за 2010 рік. – К., 2011. – С. 61.

Одним із проявів комплексності та системності підходів до здійснення контрольних заходів є проведення аудитів *ефективності виконання державних цільових програм*, що охоплюють як весь період їх дії, так і окремі етапи. Зазначені аудити свідчили, що цільові державні програми, на виконання яких держава протягом значного часу спрямовувала бюджетні кошти, після завершення терміну їх дії, як правило, не досягали своєї мети, тобто кошти, використані на реалізацію таких програм, було витрачено неефективно.

Аналіз практики зазначених контрольних заходів засвідчив, що впродовж періоду, який аналізуємо,

характерним при здійсненні більшості державних цільових програм стало незабезпечення Кабінетом Міністрів України повного фінансування заходів, а Мінекономіки та Мінфіном, при плануванні показників соціально-економічного розвитку держави та проєктів державного бюджету на відповідний рік за умов недостатнього фінансування програм, – пропорційного розподілу державних ресурсів на їх виконання. Усе це призводило до відставання темпів реалізації програм державного значення від затверджених графіків, створювало реальні ризики подальшого відставання в досягненні запланованих результатів і ставило під

загрозу досягнення основної мети програм. Як результат, більшість проблем, які планувалося реалізувати в рамках виконання тієї чи іншої державної програми, не розв'язані [4].

При проведенні аудитів переважної більшості державних цільових програм було виявлено такі порушення Закону України «Про державні цільові програми»:

- за своїми основними положеннями програми не відповідають статусу, визначеному зазначеним законом; у деяких випадках затверджені державні цільові програми мають загальний характер, не визначають конкретні заходи, напрями робіт, об'єкти, державних замовників, відповідальних виконавців, очікувані результати; не передбачено фінансування в розрізі конкретних завдань та заходів із визначенням джерел і обсягів фінансування з розбивкою по роках; не проводилась державна експертиза проектів програм; при розробленні і реалізації державних програм не було забезпечено впорядкованої сукупності взаємопов'язаних дій, спрямованих на досягнення визначених у програмі мети, завдань і кінцевих результатів; часто мета і напрями реалізації заходів програм потребують суттєвого перегляду й уточнення;

- планування видатків здійснювалось із порушенням статті 4 Закону України «Про державні цільові програми»;

- у порушення вимог статті 8 не призначалися керівники програм, до основних завдань яких належить управління і контроль за їх виконанням; у деяких випадках контроль за виконанням програм покладался на органи, які не можуть бути державними замовниками, що здійснюють загальне керівництво і контроль за розробкою державної цільової програми та виконанням її заходів;

- у порушення статей 13 і 17 зазначеного закону Кабінет Міністрів України не здійснював контролю за виконанням державних цільових програм і не визначав ефективності їх реалізації шляхом розгляду проміжних, щорічних, заключного звітів про результати їх виконання та узагальненого висновку про кінцеві результати виконання програм, унаслідок ненадання достовірної та повної інформації про хід виконання державних програм безпосередніми виконавцями, втрачався контроль з боку уряду за ходом виконання низки державних цільових програм.

Зазначені аудити засвідчили про недосконалість переважної більшості чинних державних цільових програм, прийнятих без урахування їх актуальності і важливості. Як правило, заходи, передбачені державними програмами, є нечіткими, не визначають конкретних обсягів фінансових ресурсів на їх реалізацію, окремі з них дублюються в інших державних програмах. Така практика призводить до неузгодженості між державними цільовими і бюджетними програмами.

При цьому керівники міністерств, відомств та організацій, відповідальних за виконання державних цільових програм, не вживали необхідних заходів щодо реалізації рекомендацій і пропозицій Колегії Рахункової палати. Як наслідок, значна частина проблемних питань досі не вирішена, що негативно позначається

на процесі використання бюджетних коштів і перешкоджає своєчасному й повному виконанню державних цільових програм.

Основними порушеннями та недоліками при адмініструванні дохідної частини державного бюджету, виявленими аудитором Рахункової палати за період, що аналізуємо, були:

- недоотримання податків і зборів унаслідок звуження податкової бази;
- продаж державної власності з отриманням менших, аніж було можливо, коштів;
- неперерахування в дохід бюджету частини чистого прибутку суб'єктів господарювання державного сектору економіки та дивідендів за акціями, що належать державі;
- прийняття державними органами необґрунтованих управлінських рішень, що спричинило значні втрати бюджетних надходжень;
- неналежний контроль за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування податків і зборів (обов'язкових платежів) погашенням податкових зобов'язань чи податкового боргу, а також виконанням умов надання пільг, стягненням штрафних санкцій і пені, відстрочення і розстрочення платежів до бюджету;
- несвоечасне та не в повному обсязі відшкодування податку на додану вартість;
- неправомірне списання і реструктуризація податкового боргу тощо;
- неузгодженість нормативно-правових актів, що призводить до втрат бюджетних надходжень.

Виконання Рахунковою палатою своїх функцій неможливе без належного фінансового і кадрового забезпечення (табл. 3).

Таблиця 3

Кадрове і фінансове забезпечення функціонування Рахункової палати у 2006–2010 роках

Різновиди забезпечення	2006	2007	2008	2009	2010
Загальна чисельність працівників, чол.	422	461	501	479	464
з них:					
у центральному апараті	353	374	388	362	353
у територіальних управліннях	75	87	113	117	111
докторів наук	1	2	2	2	3
кандидатів наук	16	23	23	22	21
особи, що мають вищу освіту	н/д	436	469	448	434
магістрів	н/д	92	111	116	123
Обсяг фінансування, млн грн.	46,4	57,6	75,2	54,1	0,5

Примітка. Складено за матеріалами звітів Рахункової палати за 2006–2010 роки.

Наведені дані свідчать про відсутність чітких тенденцій у кадровому та фінансовому забезпеченні функціонування Рахункової палати. Так, якщо у 2006–2008 роках кадрове забезпечення розвивалось за висхідною, то у 2008–2010 рр. – за спадною. При цьому звертає на себе увагу високий освітньо-кваліфікаційний рівень працівників Рахункової палати.

Водночас обсяг фінансування, який протягом 2006–2008 років зростав доволі високими темпами (2007/2006 – в 1,2 раза, 2008/2007 – в 1,3 раза), а у 2009-му році порівняно з попереднім зменшився більш ніж на чверть, а у 2010-му році знову зріс в 1,3 раза.

З огляду на вищезазначене, ураховуючи обсяги видатків, виділених на утримання Рахункової палати у 2009 році, фінансово-господарська діяльність провадилась в особливому режимі економії бюджетних коштів за умов уживання жорстких заходів та обмежень.

Недостатнє фінансування негативно позначилось і на виконанні основних завдань і функцій, покладених на Рахункову палату, – на проведенні контрольних заходів, у тому числі в регіонах України, через українські обмежені видатки на відрядження. Було згорнуто всі роботи з розвитку інформаційно-аналітичної системи Рахункової палати, не здійснювалось фінансування видатків на виконання завдань Національної програми інформатизації [4].

Подальшому інституційному розвитку Рахункової палати, підвищенню ефективності, результативності та водночас економності її роботи сприятиме [2–5]:

- посилення контрольної функції шляхом розширення безпосередньої участі у таких ефективних заходах впливу, як парламентські слухання;
- доопрацювання проекту нової редакції Закону України «Про Рахункову палату», передбачивши посилення ролі Рахункової палати в системі державного фінансового контролю, розширення її повноважень; чітке визначення статусу Рахункової палати як незалежного органу державного фінансово-економічного контролю, який як спеціальний конституційний орган здійснюватиме загальну координацію контрольної діяльності суб'єктів державного фінансового контролю, розроблення стандартів проведення контрольних та експертних заходів, їх уніфікацію, методологічне та нормативне забезпечення діяльності органів державного фінансового контролю, перевірку та аналіз результатів діяльності контрольних органів, надання допомоги та консультацій з питань змісту контролю, узгодження планів контрольних заходів, визначення видів аудиту, якими уповноважена займатися Рахункова палата, – аудит ефективності, фінансовий аудит та аудит відповідності, інші зміни чинного законодавства, що стосуються діяльності Рахункової палати, набутий досвід проведення контрольних заходів, міжнародні стандарти і практику роботи ВОФК провідних країн світу;
- розроблення Концепції цілісної системи державного фінансового контролю в Україні, яка повинна встановити загальні принципи функціонування системи органів фінансового контролю в Україні, визначити перелік контрольних органів, передбачити їхню ієрархію, підпорядкованість, керівні органи, особливості здійснення ними фінансового контролю. При цьому зовнішній контроль повинна здійснювати Рахункова палата як орган спеціальної конституційної компетенції. Лише після затвердження Концепції можна приступити до розроблення базових, українських необхідних законів про державний фінансовий контроль;
- розроблення проекту Закону України «Про систему державного фінансового контролю в Україні», який повинен встановити загальні принципи функціонування системи органів фінансового контролю в Україні, визначити перелік контрольних органів, передбачити їхню ієрархію, підпорядкованість, керівні органи, особливості здійснення ними фінансового контролю. При цьому зовнішній контроль повинна здійснювати Рахункова палата як орган спеціальної конституційної компетенції;
- відпрацювання нових методологічних підходів до проведення контрольних заходів, зокрема щодо наповнення дохідної частини Державного бюджету; вжиття заходів щодо посилення роботи стосовно напрацювання конкретних реальних рекомендацій і пропозицій із виявлення резервів наповнення дохідної частини та ефективного, законного і результативного використання коштів Державного бюджету України, можливостей розширення податкової бази, виявлення втрат і недонадходження бюджетних коштів;
- забезпечення подальшого формування і розвитку системи стандартів зовнішнього фінансового контролю;
- адаптація та розроблення власних нормативних і методологічних документів щодо проведення контрольних та аналітичних заходів, зокрема – аудиту ефективності, аудиту відповідності, аудиту інформаційних технологій і фінансового аудиту, на основі прийнятих XIX Конгресом INTOSAI нових нормативних і керівних стандартів діяльності ВОФК;
- підвищення дієвості заходів щодо виявлення фактів корупції і шахрайства в ході проведення кожного контрольного заходу та запобігання їм;
- посилення контролю та відповідальності керівництва об'єктів контрольних заходів за своєчасним і повним виконанням рекомендацій, висловлених колегією Рахункової палати, за результатами проведених Рахунковою палатою заходів;
- подальший розвиток мережі і становлення роботи територіальних управлінь Рахункової палати;
- посилення заходів адміністративного і методологічного характеру щодо підвищення результативності та продуктивності роботи всіх структурних підрозділів Рахункової палати;
- продовження участі в діяльності підкомітетів INTOSAI щодо розроблення оновлених керівних принципів проведення різних видів аудиту;
- активна участь у роботі Ради керуючих EUROSAI;
- здійснення загальної координації та керівництва діяльності Спеціальної групи EUROSAI з аудиту коштів, виділених на попередження та ліквідацію наслідків катастроф;

- продовження фахової роботи зовнішнього аудитора ОБСЄ з перспективою пролонгації повноважень Рахункової палати;
- ініціювання розгляду питання про можливість запровадження у проектах законів про Державний бюджет України норм щодо незалежного фінансування Рахункової палати шляхом затвердження її бюджету Верховною Радою України під час ухвалення названих законів;
- посилення аналітичної, причинно-наслідкової складової в системі планування роботи Рахункової палати, виборі тематики контрольно-аналітичних та експертних заходів, розвиток програмно-цільового методу планування;
- удосконалення форм і методів інформування громадськості про результати контрольно-аналітичних та експертних заходів, що проводяться Рахунковою палатою.

Висновки. Рахунковою палатою України останніми роками накопичено позитивний досвід проведення контрольно-аналітичних і експертних заходів, що сприяє підвищенню результативності та ефективності використання бюджетних коштів і коштів загальнодержавних позабюджетних фондів, розширенню спектра здійснюваних контрольних заходів. Однак поступальному розвитку цієї конституційно визначеної ланки державного фінансового контролю заважає відсутність адекватних нормативно-правового, організаційно-методологічного, інформаційно-аналітичного, кадрового, технологічного та фінансового забезпечення.

Список використаних джерел

1. Звіт Рахункової палати за 2006 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/880817>.
2. Звіт Рахункової палати за 2007 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32826>.
3. Звіт Рахункової палати за 2008 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32826>.
4. Звіт Рахункової палати за 2009 рік. – К., 2010. – 192 с.
5. Звіт Рахункової палати за 2010 рік. – К., 2011. – 207 с.

Summary. The article examines the status and problems of the Accounting Chamber of Ukraine. The effectiveness of its work is analyzed in terms of tested objects, audits volume detected it illegal and ineffective use of funds. The problems of the Accounting Chamber of Ukraine related to its financial and human resources are identified. The conclusion is that the evolution of the Accounting Chamber of Ukraine prevents the lack of legal, organizational, methodological, information and analysis, human resources, technological and financial support.

Keywords: Accounting Chamber of Ukraine, tested objects, control measures, the amount of violations, financial and personnel support.